

ПРОТОКОЛ

№ 35

София, 01.02.2024 година

Днес, 01.02.2024 г. от 14:07 ч. се проведе закрито заседание на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) в състав „Енергетика“, ръководено от председателя доц. д-р Иван Н. Иванов.

На заседанието присъстваха членовете на Комисията Александър Йорданов, Благой Голубарев и главният секретар Росица Тоткова (без право на глас).

На заседанието присъстваха Е. Маринова – директор на дирекция „Правна“, М. Димитров – директор на дирекция „Природен газ“, Р. Тахир – началник на отдел „Цени, лицензии и пазари – природен газ“ и експерти на КЕВР.

Председателят установи, че няма възражения по проекта за дневен ред и няма други предложения, както и няма правни пречки за провеждане на заседанието, което протече при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Проект на решение относно заявление от „Булгаргаз“ ЕАД с вх. № Е-15-20-2#1 от 11.01.2024 г. за утвърждаване на цена за месец февруари 2024 г., по която общественият доставчик да продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия.

Работна група: Милен Димитров, Елена Маринова, Ремзия Тахир,
Хриси Йорданова, Михаела Андреева, Александра Димитрова,
Любослава Джоргова, Рада Башлиева

По т. 1. Комисията, като разгледа заявление с вх. № Е-15-20-2#1 от 11.01.2024 г. за утвърждаване на цена за месец февруари 2024 г., по която общественият доставчик да продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, доклад с вх. № Е-ДК-71 от 17.01.2024 г., както и събраните данни от проведено на 30.01.2024 г. открито заседание, установи следното:

Административното производство е образувано по подадено в Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) заявление с вх. № Е-15-20-2#1 от 11.01.2024 г. от „Булгаргаз“ ЕАД, съдържащо искане за утвърждаване на цена за месец февруари 2024 г., по която общественият доставчик да продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, включително компонента за компенсирание на разходи,

произтичащи от наложени задължения към обществото по чл. 11а, ал. 2 от Наредба № 2 от 19.03.2013 г. за регулиране на цените на природния газ (НРЦПГ) и компонента за дейността „обществена доставка“ по чл. 17, ал. 7 от същата наредба. „Булгаргаз“ ЕАД е предложило за утвърждаване цена на природния газ за м. февруари 2024 г. в размер на 73,00 лв./MWh (без цени за достъп, пренос, акциз и ДДС), включително компонента за дейността „обществена доставка“ в размер на 1,35 лв./MWh и компонента „задължения към обществото“ в размер на 0,42 лв./MWh. Посоченото заявление и неговите приложения са обозначени с гриф „търговска тайна“, във връзка с което, заявителят е предоставил и неупотребяван вариант, заведен в деловодната система на КЕВР с вх. № Е-15-20-2 от 11.01.2024 г. За разглеждане и анализ на заявление № Е-15-20-2#1 от 11.01.2024 г. е сформирана работна група със Заповед № 3-Е-14 от 12.01.2024 г. на председателя на КЕВР.

Резултатите от извършения анализ на заявлението и приложенията към него документи са отразени в доклад с вх. № Е-ДК-71 от 17.01.2024 г., приет от КЕВР с решение по Протокол № 16 от 22.01.2023 г., т. 1. Приетият от КЕВР доклад е публикуван на интернет страницата на Комисията.

В изпълнение на чл. 13, ал. 5, т. 2 от Закона за енергетиката (ЗЕ) и чл. 34, ал. 4 от НРЦПГ, на 30.01.2024 г. е проведено открито заседание за обсъждане на доклад с вх. № Е-ДК-71 от 17.01.2024 г., на което упълномощеният представител на „Булгаргаз“ ЕАД е потвърдил фактите и обстоятелствата, съдържащи се в приетия от КЕВР доклад.

С писмо с изх. № Е-15-20-2 от 23.01.2024 г. КЕВР е изисквала от „Булгаргаз“ ЕАД да представи заверени копия на извадка от изданието (...), удостоверяваща индекса TTF front month февруари 2024 г. в последния работен ден на м. януари 2024 г., както и всички документи, имащи отношение към формирането на цената на природния газ за месец февруари 2024 г.

С писмо с вх. № Е-15-20-2 от 01.02.2024 г. дружеството е предоставило актуални данни и документи, свързани с утвърждаването на цената на природния газ за м. февруари 2024 г. В тази връзка, „Булгаргаз“ ЕАД е предложило цена за продажба на природен газ на крайните снабдителите и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия за м. февруари 2024 г. в размер на 71,08 лв./MWh (без акциз и ДДС), при компонента „цена на природния газ на вход на газопреносните мрежи“ в размер на 69,33 лв./MWh, компонента за дейността „обществена доставка“ в размер на 1,33 лв./MWh, или (...)% и компонента „задължение към обществото“ в размер на 0,42 лв./MWh. Заявителят е посочил, че предложената за утвърждаване цена отчита стойността на индекса TTF front month за м. февруари 2024 г. в размер на (...) EUR/MWh, публикуван на 31.01.2024 г. в (...). „Булгаргаз“ ЕАД е информирало КЕВР за промяна на заявените количества природен газ за м. февруари 2024 г. за клиентите по регулирана цена, като е приложило и извадка от изданието (...), удостоверяваща индекс TTF front month м. февруари 2024 г. от 31.01.2024 г.

След обсъждане и анализ на всички събрани данни и документи, Комисията приема за установено следното:

С Решение № Ц-1 от 01.01.2024 г. КЕВР е утвърдила за месец януари 2024 г. цена, по която обществените доставчици продават природен газ на крайните снабдителите на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, в размер на 77,60 лв./MWh (без цени за достъп, пренос, акциз и ДДС).

Съгласно чл. 30, ал. 2 от ЗЕ, цените на природния газ не подлежат на регулиране при установяване от КЕВР наличието на конкуренция, която създава предпоставки за свободно договаряне на цените при пазарни условия. Към момента, на пазара на природен газ в Р България сделките с природен газ се извършват по свободно договорени цени на организиран борсов пазар и по двустранни договори, както и по регулирани цени на пазара, на който „Булгаргаз“ ЕАД извършва дейност в качеството си на обществен доставчик. Освен това, като титуляр на лицензия за дейността „обществена доставка на природен газ“,

„Булгаргаз“ ЕАД извършва услуга от обществен интерес, която се предоставя на крайните снабдители и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, с определено качество и по регулирана цена, както и не може да бъде отказвана без законоустановена причина – чл. 178б, изр. второ от ЗЕ във връзка с §1, т. 6бб от Допълнителните разпоредби на ЗЕ. Това фактическо положение съществено влияе върху свободното договаряне на цените при пазарни условия, поради което Комисията следва да регулира цената, по която общественият доставчик продава природен газ.

Съгласно чл. 30, ал. 1, т. 7 от ЗЕ на регулиране от КЕВР подлежи цената, по която общественият доставчик продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лице, на което е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия. Цената на обществения доставчик включва компонента „цена на вход на газопреносните мрежи“ и компонента за дейността „обществена доставка“, които се формират, респективно утвърждават, по правилата на чл. 17 от НРЦПГ и свързаните с него разпоредби от същата наредба. Тази цена може да включва и компонента „задължение към обществото“, към която са приложими правилата на чл. 11а от НРЦПГ. Съгласно чл. 10, ал. 2 от НРЦПГ Комисията утвърждава прогнозен размер на разходите, които се включват в регулираната цена, като преценява тяхната икономическа обоснованост. Утвърдената от КЕВР цена на природния газ на обществения доставчик трябва да възстановява икономически обоснованите разходи за дейността му – основен принцип по чл. 31, т. 2 от ЗЕ, чието спазване КЕВР е длъжна да гарантира при изпълнение на правомощията си за ценово регулиране. Друг основен принцип, от който се ръководи Комисията при изпълнение на регулаторните си правомощия е осигуряването на баланс между интересите на енергийните предприятия и клиентите – чл. 23, т. 4 от ЗЕ. В допълнение, чл. 2, ал. 1, т. 4 от ЗЕ определя като основна цел на този закон създаването на предпоставки за енергийни доставки при минимални разходи. Също така, задължение на обществения доставчик по т. 2.4. от лицензия № Л-214-14 от 29.11.2006 г. за дейността „обществена доставка на природен газ“ е да извършва лицензионната дейност с минимални и икономически обосновани разходи, като повишава ефективността на дейността си с цел сигурност на доставката на природен газ.

Ценообразуващите елементи на предложената от „Булгаргаз“ ЕАД цена са, както следва:

I. Компонента „цена на природния газ на вход на газопреносните мрежи“

1. Прогнозни количества природен газ за вътрешния пазар:

Със заявление с вх. № Е-15-20-2#1 от 11.01.2024 г. „Булгаргаз“ ЕАД е посочило, че последно заявеното му прогнозно общо количество природен газ за вътрешния пазар за м. февруари 2024 г. е в размер на (...) MWh, от което за дейността „обществена доставка на природен газ“ – (...) MWh или (...)%, и по двустранните договори – (...) MWh или (...)%.

Впоследствие, с писмо с вх. № Е-15-20-2 от 01.02.2024 г. общественият доставчик е посочил, че общото количество природен газ за вътрешния пазар за м. февруари 2024 г. е в размер на (...) MWh, от което за дейността „обществена доставка на природен газ“ – (...) MWh или (...)%, и по двустранните договори – (...) MWh или (...)%.

„Булгаргаз“ ЕАД е формирало прогнозното общо количество природен газ за вътрешния пазар от следните източници за доставка: по договор от (...) за доставка на природен газ с азербайджанска компания – (...) MWh ((...)% от общото количество природен газ); по договор с „Тотал Енерджис Газ и Пауър Лимитед“ (Тотал) – (...) MWh ((...)% от общото количество природен газ) и от добив от подземно газово хранилище „Чирен“ (ПГХ „Чирен“) – (...) MWh ((...)% от общото количество природен газ).

2. Цени по източници за доставка на природен газ за вътрешния пазар:

2.1. Доставка на количество природен газ по договор с азербайджанска компания

„Булгаргаз“ ЕАД е предвидило по договор с азербайджанска компания през м. февруари 2024 г. да бъдат доставени количества природен газ в размер на (...) MWh/ден или (...) MWh месечно, при (...), равна на (...) USD/MWh и елемент (...), равен на (...) USD/MWh и при отчитане на цените на алтернативните на природния газ горива – мазут със съдържание на сяра 1% и газьол със съдържание на сяра 0,1%, при тяхната средноаритметична месечна стойност за (...) период, завършващ един месец преди датата на преизчисляване на цената по договора. Точката на доставка по договора с азербайджанска компания е точката на междусистемно свързване на газопроводите TAP и IGB – Комотини.

Предвид горното, доставната цена на природния газ по договора с азербайджанска компания за месец февруари 2024 г. е (...) USD/MWh ((...) лв./MWh, при обменен курс от 1,79125 лв. за 1 щатски долар), при средноаритметична месечна стойност на цените на алтернативните горива за I тримесечие 2024 г., за (...) период (...) до (...), както следва: за мазут със съдържание на сяра 1% – (...) USD/mt и за газьол със съдържание на сяра 0,1% – (...) USD/mt.

Към цената се добавят разходи за капацитет и пренос на природен газ през газопровода IGB, които се заплащат съгласно подписано между „Ай Си Джи Би“ АД и „Булгаргаз“ ЕАД Споразумение от (...) за пренос на газ. В тази връзка „Булгаргаз“ ЕАД е резервирало по време на процедурата Open Season за газопровода IGB необходимите капацитетни продукти за количества природен газ в размер на (...) MWh/ден. Капацитет от (...) MWh/ден, необходим за пренос на пълните количества по договора с азербайджанска компания в размер на (...) MWh/ден, „Булгаргаз“ ЕАД е осигурило чрез подписване на допълнително споразумение с „Ай Си Джи Би“ АД. Разходите за капацитет и пренос през газопровода IGB за м. февруари 2024 г. са в размер на 1 446 674,47 EUR или 2 829 449,33 лв., при обменен курс 1,95583 лв./EUR, като така изчислената сума съответства на издадените на заявителя от ICGB фактури за пренос на природен газ за предходните месеци.

Предвид гореизложеното, крайната цена по договора с азербайджанска компания за количествата природен газ от (...) MWh е в размер на (...) лв./MWh, в т.ч.: цена на природния газ – (...) USD/MWh или (...) лв./MWh и разходи за капацитет и пренос през газопровода IGB в размер на (...) EUR/MWh или (...) лв./MWh, изчислени като частно на горечитираните (...) EUR и количествата природен газ за доставка през м. февруари 2024 г. – (...) MWh.

2.2. Доставки на втечен природен газ (ВПГ):

„Булгаргаз“ ЕАД е изложило факти и обстоятелства, както следва:

В началото на месец октомври 2023 г. дружеството е провело тръжна процедура за доставка на ВПГ на терминал в Турция/Гърция за месеците януари и февруари 2024 г., при цена, реферираща към индекс TTF с отстъпка. Общественият доставчик е оценил подадените в тръжната процедура оферти съгласно методика за комплексна оценка на база минимална доставна цена, изчислена към датата на отваряне на офертите, както и предложен начин на плащане. „Булгаргаз“ ЕАД е класирало на първо място офертата на Тотал.

2.2.1. Доставка на ВПГ по договор с Тотал

„Булгаргаз“ ЕАД и Тотал са сключили Рамково споразумение от 20 юни 2022 г. за покупко-продажба за спот продажби на ВПГ. В тази връзка, „Булгаргаз“ ЕАД и Тотал са подписали уведомление за потвърждение № 2 от 30.10.2023 г. с параметри: количество ВПГ на доставка: два товара ВПГ, всеки с размер 1 000 000 MWh \pm 5%; място на доставка: DES терминал (...) в Турция, алтернативно: терминали (...) в Турция, (...), (...), (...) и (...); цена на доставка: DES терминал в Турция за товар 1 – TTF front month – за месеца, предхождащ месеца на доставка, минус (...) EUR/MWh и за товар 2 – TTF front month – за месеца, предхождащ месеца на доставка, минус (...) EUR/MWh; график за доставка: за товар 1 – в периода от (...) до (...) 2024 г. и за товар 2 – в периода от (...) до (...) 2024 г.

„Булгаргаз“ ЕАД ще използва товар 2 за осигуряване на доставките на природен газ за своите клиенти през м. февруари 2024 г.

Количеството ВПГ от Тотал ще бъде приемано на терминал за ВПГ в (...), Турция, като ще се достави от Botaş Boru Hatları İle Petrol Taşıma Anonim Şirketi (Боташ) в точка на междусистемно свързване Малкочлар/Странджа. „Булгаргаз“ ЕАД е сключило с Боташ Споразумение от 30.12.2022 г., според което през всеки ден на доставка продавачът осигурява в точката на доставка – точка на междусистемно свързване Малкочлар/Странджа, а купувачът има право да закупи количество в размер до дневното договорено количество (ДДК). ДДК за 2024 г. по Споразумението от 30.12.2022 г. е в размер на (...) MWh/ден, като размерът на дневното плащане е (...) USD или (...) лв. (при обменен курс 1,79125 лв. за 1 щатски долар), което се умножава по ДДК. Съгласно Споразумението от 30.12.2022 г. цената на природния газ (...). „Булгаргаз“ ЕАД ще използва количество природен газ в размер на (...) MWh от Тотал за доставка до клиенти на регулирания пазар и по двустранни договори през м. февруари 2024 г.

Предвид гореизложеното, крайната цена за предвидените за доставка през м. февруари 2024 г. по договора с Тотал количества природен газ в размер на (...) MWh е (...) лв./MWh, изчислена при стойност на индекса TTF front month февруари 2024 г. към 31.01.2024 г., публикувана в (...), в размер на (...) EUR/MWh или (...) лв./MWh минус (...) EUR/MWh или (...) лв./MWh, плюс цената по споразумението с Боташ (...) USD/MWh или (...) лв./MWh.

2.3. Природен газ от добив от ПГХ „Чирен“

Заложената от „Булгаргаз“ ЕАД прогнозна цена за (...) MWh природен газ, добиван от ПГХ „Чирен“ за м. февруари 2024 г., е (...) лв./MWh. Тази цена е формирана въз основа на цената на природен газ в ПГХ „Чирен“, към която е (...) към 31.12.2022 г. на всички количества природен газ в хранилището, както и (...) към 30.06.2023 г. само на количествата в размер на (...) MWh, от които част са количествата природен газ, предвидени за добив през м. февруари 2024 г.

Разходите за количеството природен газ, което ще бъде добито от ПГХ „Чирен“ през м. февруари 2024 г., са в размер на (...) лв. или (...) лв./MWh. Към тези разходи следва се добавят разходите за пренос в размер на (...) лв./MWh. Крайната цена на природния газ, който ще бъде добит през м. февруари 2024 г. от ПГХ „Чирен“, е в размер на (...) лв./MWh.

3. Валутният курс на лева към щатския долар, усреднен за период от четиридесет и пет дни, предхождащи месеца на внасяне от обществения доставчик на предложението за утвърждаване на цена, а именно: 17.11.2023 г. – 31.12.2023 г., е в размер на 1,79125 лв. за 1 щатски долар.

С оглед горното и предвид сключените от „Булгаргаз“ ЕАД договори за доставка на природен газ на българския пазар, общите прогнозни разходи за доставка на природен газ до входа на газопреносните мрежи възлизат на (...) лв., в резултат на което компонентата „цена на вход на газопреносните мрежи“ е в размер на 69,33 лв./MWh.

II. Компонента за дейността „обществена доставка“:

При изчисляването на компонентата за дейността „обществена доставка“ са взети предвид утвърдените с Решение № Ц-1 от 01.01.2024 г. на КЕВР годишни условно-постоянни разходи (УПР) за дейността „обществена доставка“ за 2024 г. в размер на (...) хил. лв., като за месец февруари 2024 г. те възлизат на (...) хил. лв.

Съгласно чл. 17, ал. 11 от НРЦПГ, при изчисляването на компонентата за дейността „обществена доставка“ в прогнозните годишни променливи разходи се включват разходите за съхранение на природен газ, които се изчисляват въз основа на представен от дружеството план за количества природен газ за нагнетяване и добив, остойностени с действашата цена за съхранение, утвърдена от Комисията. От приложената обосновка е видно, че „Булгаргаз“ ЕАД планира да съхранява количества природен газ, извън тези по Плана, поради което за м. февруари 2024 г. има планирани променливи разходи за

съхранение в размер на (...) хил. лв. за закупен годишен интегриран продукт в размер от (...) интегрирани единици, извън Плана. В тази връзка, дружеството е представило прогнозен план за нагнетяване, добив и съхранение на количества природен газ, извън тези по Плана, както и разходите за тяхното съхранение. При периодичното изменение на цената на природния газ през 2024 г. ще се отчита разликата между прогнозните и реално отчетените от „Булгаргаз“ ЕАД разходи за съхранение, извън тези по Плана.

Възвръщаемостта за дейността „обществена доставка“ се преизчислява за всеки период на изменение на компонентата цена на природния газ на вход на газопреносните мрежи, в зависимост от промяната в стойността на оборотния капитал и на паричните разходи на обществения доставчик. Оборотният капитал за дейността „обществена доставка“ за месец февруари 2024 г. възлиза на (...) хил. лв. и е изчислен като 1/8 от месечната сума на разходите за покупка на природен газ и УПР, намалени със стойността на амортизацията. Регулаторната база на активите за месец февруари 2024 г. е (...) хил. лв., а възвръщаемостта на активите за периода е (...) хил. лв. Компонентата за дейността „обществена доставка“ е в размер на 1,33 лв./MWh и представлява (...) % от компонентата „цена на вход на газопреносните мрежи“.

Компонентата за дейността „обществена доставка“ е изчислена в съответствие с чл. 17, ал. 7 от НРЦПГ, като в годишен аспект остава в размер под 2,5%, предвид утвърдената за м. януари 2024 г. стойност на компонентата.

III. Компонента за компенсирание на разходи, произтичащи от наложени задължения към обществото:

В предложената за м. февруари 2024 г. цена на природния газ е включена компонента за компенсирание на разходи, произтичащи от наложени задължения към обществото, в размер на 0,42 лв./MWh. Разходите произтичат от наложени задължения на „Булгаргаз“ ЕАД по Плана за действие при извънредни ситуации (Плана).

На 28.03.2023 г. между „Булгаргаз“ ЕАД и „Булгартрансгаз“ ЕАД е сключено Допълнително споразумение за удължаване срока на действие до 15 април 2024 г. на сключения между тях Договор за достъп и съхранение на природен газ № 5335 от 28.03.2022 г. Съгласно условията на споразумението, за газова година 2023/2024, на обществения доставчик са разпределени (...) годишни интегрирани капацитетни продукти за услуги по достъп и съхранение в ПГХ „Чирен“, които са в размер на (...) MWh. „Булгаргаз“ ЕАД ще заплаща услугите по достъп и съхранение на природен газ в съответствие с цените на предоставяните услуги за достъп и съхранение на природен газ, в сила от 15.04.2021 г., утвърдени с Решение № Ц-34 от 13.08.2020 г. на КЕВР. Общественият доставчик е приложил следните доказателства за извършените от него разходи: актуализиран график за съхранение на природен газ през 2023 г. по Плана и разходи за съхранение по него; прогнозен график за съхранение на природен газ през 2024 г. по Плана и разходи за съхранение по него; акт за м. декември 2023 г. за разпределен капацитет за добив и нагнетяване „за ден напред“ и добити/нагнетени/съхранени количества природен газ по Договор № 5335 от 28.03.2022 г.; издадена от „Булгартрансгаз“ ЕАД фактура № 0040000505 от 04.12.2023 г. за годишен интегриран капацитетен продукт по План за м. декември 2023 г.

Съгласно чл. 11а, ал. 3 от НРЦПГ компонентата за компенсирание на разходи, произтичащи от наложени задължения към обществото се образува въз основа на обосновавания прогнозен размер на разходите от наложеното задължение към обществото за съответната година и заявените прогнозни количества природен газ в енергийни единици за същата година.

На този етап „Булгаргаз“ ЕАД не разполага със съгласуван график за добив и нагнетяване на природен газ в ПГХ „Чирен“ за 2024 г. Съгласно Правилата за ползване на ПГХ „Чирен“, операторът на съоръжението за съхранение обявява, в срок не по-късно от 30 дни преди началото на нагнетателния период, на интернет страницата си свободния

капацитет за съхранение през предстоящата газова година. В тази връзка, „Булгаргаз“ ЕАД е приложило прогнозен график за съхранение на природен газ през 2024 г. по Плана, съдържащ данни за предстоящите за реализиране и нагнетяване количества природен газ в ПГХ „Чирен“ и суми за тяхното съхранение.

След съгласуване с „Булгартрансгаз“ ЕАД на окончателен график за съхранение на количествата по Плана, „Булгаргаз“ ЕАД ще актуализира прогнозния график, в това число и очакваните разходи, въз основа на които се образува компонентата по чл. 11а от НРЦПГ.

Компонентата по чл. 11а, ал. 2 от НРЦПГ се изчислява при отчитане на договорените с годишните програми количества за доставка, прогнозните количества за добив и нагнетяване на количествата природен газ, съхранявани по Плана и свързаните с това разходи. Съгласно чл. 11а, ал. 4 от НРЦПГ, когато през годината енергийното предприятие има повече от един ценови период, компонентата по чл. 11а, ал. 2 от НРЦПГ се коригира за всеки следващ ценови период въз основа на разликата между прогнозните и реално отчетените разходи от наложеното задължение към обществото през предходни ценови периоди. Във връзка с горното, прогнозните разходи за съхранение на природен газ за 2024 г. са коригирани, като са увеличени със (...) лв., представляващи разлика между прогнозните и реално отчетените разходи за периода м. януари 2023 г. – м. декември 2023 г.

В резултат, изчислената компонента по чл. 11а, ал. 2 от НРЦПГ за м. февруари 2024 г. е в размер на 0,42 лв./MWh. Същата е изчислена при отчитане на договорените с годишните програми количества за доставка с крайните снабдители и с лицата, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, количествата по двустранни договори, прогнозните количества за добив и съхранение на количествата природен газ по Плана и свързаните с това разходи.

Въз основа на извършения анализ на данните от подаденото заявление и предоставените документи и обосновки Комисията приема за установено следното:

Прогнозните разходи за закупуване на природен газ през м. февруари 2024 г. по договорите за доставка на природен газ и от запаси природен газ в ПГХ „Чирен“, с цел продажба на вътрешния пазар на крайните снабдители на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, както и по двустранните договори, се изчисляват в размер (...) лв.

Цената на природния газ на вход на газопреносните мрежи като компонента на цената, по която общественият доставчик ще продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, е в размер на 69,33 лв./MWh и е изчислена, като разходите за закупуване на природен газ са разделени на предвидените общи количества природен газ за месец февруари 2024 г.:

$$(\dots) \div (\dots) = 69,33 \text{ лв./MWh}$$

В съответствие с чл. 17, ал. 7 от НРЦПГ, към компонентата цена на природния газ на входа на газопреносните мрежи се прибавя стойността на компонентата за дейността „обществена доставка“, изчислена пропорционално на количествата природен газ, предназначени за дейността „обществена доставка“, която за месец февруари 2024 г. е в размер на 1,33 лв./MWh:

$$69,33 + 1,33 = 70,66 \text{ лв./MWh}$$

В съответствие с чл. 11а, ал. 2 от НРЦПГ, към горепосоченото се прибавя и компонента за компенсиране на разходи, произтичащи от наложени задължения към обществото, която за месец февруари 2024 г. е в размер на 0,42 лв./MWh:

$$70,66 + 0,42 = 71,08 \text{ лв./MWh}$$

Въз основа на предоставените данни и документи и след направените изчисления, цената за месец февруари 2024 г., по която общественият доставчик следва да продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, е в размер на 71,08 лв./MWh (без цени за достъп, пренос, акциз и ДДС).

Коефициентът за преобразуване в енергийни единици на цените за продажба на природен газ от крайните снабдители е изчислен в размер на 10,885 kWh/m³. За изчисляването му е взета предвид средната калоричност на природния газ за периода м. октомври – декември 2023 г. за ГИС Стара Загора, ГИС Странджа/Малкочлар, както и представителната калоричност в режим добив от ПГХ „Чирен“.

Съгласно чл. 21, ал. 2 от НРЦПГ, цените за продажба на природен газ от крайните снабдители се изменят в съответствие с промяната на цената, по която общественият доставчик продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия.

Изказвания по т. 1.:

Докладва М. Димитров. Административното производство е образувано по подадено в Комисията заявление от „Булгаргаз“ ЕАД за утвърждаване на цена за месец февруари 2024 г., по която общественият доставчик да продава природен газ на крайните снабдители и на топлофикационните дружества. Утвърдената цена за предходния м. януари е в размер на 77,60 лв./MWh. Със заявлението на „Булгаргаз“ ЕАД е предложена цена за утвърждаване за м. февруари в размер на 73,00 лв./MWh, съдържаща компонента за дейността „обществена доставка“ в размер на 1,35 лв./MWh и компонента „задължения към обществото“ в размер на 0,42 лв./MWh. Теза параметри са се съдържаха и в представения доклад от работната група, по който на 30.01.2024 г. е проведено открито заседание, на което упълномощеният представител на „Булгаргаз“ ЕАД е потвърдил фактите и обстоятелствата, съдържащи се в приетия от КЕВР доклад.

С писмо от 01.02.2024 г. дружеството е предоставило актуални данни, имащи отношение към утвърждаване на цената на природния газ за м. февруари. Новата информация е свързана с промяната на индекса TTF, който се използва при образуване на цената по договора с един от доставчиците (Тотал). Стойността на TTF е в размер на (...) EUR/MWh, а в заявлението неговата стойност е била (...) EUR/MWh. Другата промяна е в количествата за дейността обществена доставка, които се намаляват. В заявлението количествата са били (...) MWh, а сега са в размер на (...) MWh. Общото количество също намалява и е в размер на (...) MWh. Това намаление се отразява в намаление на количеството по договора с (...). Количествата, които се доставят от азербайджанската компания не се променят, както и количествата, които ще се добиват от ПГХ „Чирен“.

В доклада количествата от Тотал са били в размер на (...) MWh, а сега в проекта на решение са в размер на (...) MWh. Това се отразява и на цената, която следва да се утвърди на обществения доставчик.

С тази нова информация дружеството предлага цена за утвърждаване за м. февруари в размер на 71,08 лв./MWh, която включва компонента за дейността „обществена доставка“ в размер на 1,33 лв./MWh и компонента „задължение към обществото“ в размер на 0,42 лв./MWh. На база на количествата и съответните цени, общите разходи за доставка на природния газ за м. февруари са в размер на (...) лв. Тези разходи формират компонентата „цена на вход на газопреносните мрежи“ в размер на 69,33 лв./MWh.

Към тази цена се добавя компонента „обществена доставка“, която е в размер на 1,33 лв./MWh, както и компонента „задължение към обществото“, която е в размер на 0,42 лв./MWh. Така се получава цената за утвърждаване в размер на 71,08 лв./MWh.

Промяната спрямо действащата за м. януари цена се изразява в намаление в размер на 8,4%.

М. Димитров прочете диспозитива на проекта на решение:

Предвид гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 8, във връзка с чл. 30, ал. 1, т. 7 и т. 8, и чл. 35 от Закона за енергетиката, чл. 11а, чл. 17 и чл. 21 от Наредба № 2 от 19.03.2013 г. за регулиране на цените на природния газ,

КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

Р Е Ш И:

I. Утвърждава, считано от 01.02.2024 г.:

1. Цена, по която общественият доставчик продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лицата, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, в размер на 71,08 лв./MWh (без акциз и ДДС), в т.ч. компонента „цена на природния газ на входа на газопреносните мрежи“ в размер на 69,33 лв./MWh, компонента за дейността „обществена доставка“ в размер на 1,33 лв./MWh и компонента за компенсирание на разходи, произтичащи от наложени задължения към обществото, в размер на 0,42 лв./MWh;

2. Цени за продажба на природен газ от крайните снабдители на клиенти, присъединени към съответните газоразпределителни мрежи (в проекта на решение е посочена таблица с цените на всички крайни снабдители и изменението на тяхната цена спрямо промяната на цената на обществения доставчик);

II. Цените по т. I не включват цени за достъп и пренос през газопреносната мрежа, определени по реда на Методиката за определяне на цени за достъп и пренос на природен газ през газопреносните мрежи, собственост на „Булгартрансгаз“ ЕАД.

А. Йорданов каза, че ще подкрепи проекта на решение и че може би при това стабилизиране на ценовите равнища на нормални нива е моментът да подсети за необходимата реформа в ценовото регулиране и разделянето на регулиран пазар и пазар по двустранни договори. Сега се вижда съществен отлив от двустранните договори, които се сключват при ценовото регулиране. Причината е, че клиентите по двустранни договори имат по-изгодни оферти за доставка, отколкото „Булгаргаз“ ЕАД може да им предложи през регулираната цена.

Другото, което прави впечатление е, че в последния момент, и не в съответствие с действащата разпоредба, „Булгаргаз“ ЕАД променя и количествата за обществена доставка. Тази разпоредба е предвидена такава само за да може цената да се съобрази с индекса ТТФ за месеца, който се изчислява в последния ден на месеца, а не за да се правят промени в другите ценообразуващи елементи.

А. Йорданов каза, че само маркира тези две неща, защото те са методологични и може би експертите трябва да помислят по тези въпроси по принцип. Иначе се губи прогностичният характер на цената, а всички регулирани цени са с прогностичен характер и няма как да се чака сделките да се осъществят и тогава да се определя цената. Именно затова е предвидена тази разпоредба – да се актуализира със стойността на ТТФ от последния ден на месеца и евентуално с промяна във валутния курс до последния ден на месеца, а не относно количества и условия по договори за доставка. А. Йорданов повтори, че само маркира тези два проблема. Няма нужда да бъдат коментирани, тъй като това е въпрос на методология, която трябва да се помисли.

М. Димитров каза, че иска да направи коментар относно намалението на количествата за регулирания пазар. Тази практика се е наблюдавала и в предходни месеци, като дружеството е информирало Комисията, че е приело заявки на негови клиенти, с които се иска намаление на количествата. Затова е и промяната спрямо количествата, които са

подадени в заявлението на „Булгаргаз“ ЕАД. Това води след себе си друг въпрос, който е по отношение на цените на крайните снабдители. На срещи в Комисията, проведени в тази връзка, има предложения за промени в нормативната уредба. Ако „Булгаргаз“ ЕАД не приеме намаление на количествата, след това начислява неустойки на тези, които са със заявени количества. Дава се една гъвкавост, която след това се отразява и върху цената на крайните снабдители под формата на начислени неустойки и санкции.

А. Йорданов каза, че въпросът е, че в момента тази гъвкавост леко влиза в разрез с действащата разпоредба. Тя предвижда актуализация само с индекса ТТФ.

Говори Р. Тахир, без микрофон.

Ив. Н. Иванов каза, че ще отнеме доста време, ако се води дискусия.

А. Йорданов каза, че е предложил да се помисли по този въпрос, ако експертите не желаят да мислят, това е друго.

Ив. Н. Иванов каза, че също е имал изказване, но няма да го направи именно по повод на това, че е започнала сериозна дискусия. Съвсем ясно трябва да се види какво е нормативното разрешение, за да може в последния ден да се представят актуализирани данни и какво включват тези актуализирани данни. А. Йорданов е казал, че това е само по отношение на цената и евентуално на валутния курс. Твърдението от работната група е, че се позволява и някаква промяна в количествата. Иначе промяната наистина е твърде малка. Тя е (...) MWh по отношение на общото количество, което е (...). Това е около (...)% . А. Йорданов е поставил въпрос и работната група трябва да помисли по него.

А. Йорданов повтори, че въпросът е чисто методологичен и не е свързан с конкретната стойност в момента.

Ив. Н. Иванов каза, че по конкретното решение иска да каже, че промяната наистина е с тези (...) MWh, които са намалени. Това намаление е отразено като намаляване на количеството, което се взема от доставчика, който е избран като доставчик на втечен природен газ. Намалението на цената от 73,00 лв./MWh (предложена на 11.01.2024 г.) на 71,08 лв./MWh се дължи на това, че индексът ТТФ намалява с (...) лв. Понеже цената на природния газ от този доставчик е пропорционална, неговата цена също намалява с (...) лв. и това води до една наистина много приемлива цена за бизнеса и битовите потребители от 71,08 лв./MWh. Това е намаление от 8,4%. Трябва да се каже, че това намаление не може да продължава до безкрайност. Потребителите трябва да знаят, че това са пазарните условия. В момента те са изгодни и е особено впечатляващо, че това се случва в средата на зимния период. Ив. Н. Иванов каза, че се надява, че цената на природния газ ще остане на тези спокойни ниски нива.

От страна на членовете на Комисията нямаше други въпроси и коментари по доклада.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 8, във връзка с чл. 30, ал. 1, т. 7 и т. 8, и чл. 35 от Закона за енергетиката, чл. 11а, чл. 17 и чл. 21 от Наредба № 2 от 19.03.2013 г. за регулиране на цените на природния газ,

КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

РЕШИ:

I. Утвърждава, считано от 01.02.2024 г.:

1. Цена, по която общественият доставчик продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лицата, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия, в размер на 71,08 лв./MWh (без акциз и ДДС), в т.ч. компонента „цена на природния газ на входа на газопреносните мрежи“ в размер на 69,33 лв./MWh, компонента за дейността „обществена доставка“ в размер на 1,33 лв./MWh и

компонента за компенсирание на разходи, произтичащи от наложени задължения към обществото, в размер на 0,42 лв./MWh;

2. Цени за продажба на природен газ от крайните снабдители на клиенти, присъединени към съответните газоразпределителни мрежи:

№	Енергийни предприятия	Предельни цени при продажба на природен газ от крайните снабдители с включени ценови компоненти: цена на природния газ и цена за снабдяване, както и с включени цени за пренос на природен газ през газоразпределителните мрежи					
		Стопански клиенти с равномерно потребление		Стопански клиенти с неравномерно потребление		Битови клиенти	
		лв./MWh	лв./MWh	Цена за снабдяване, (лв./клиент на месец)*	лв./MWh	Цена за снабдяване, (лв./клиент на месец)*	
1	Овергаз Мрежи АД – Столична община, СОР Банки и община Божурше, територии "Изток", "Запад", "Север" и "Юг" ****				96,92	3,13	
	до 53 MWh/год., вкл.		96,92	3,13			
	до 528 MWh/год., вкл.	89,19	97,55				
	до 1057 MWh/год., вкл.	88,13	96,68				
	до 2113 MWh/год., вкл.	87,07	95,82				
	до 4226 MWh/год., вкл.	86,00	94,94				
	до 6339 MWh/год., вкл.	85,37	94,43				
	до 8452 MWh/год., вкл.	84,93	94,07				
	до 10 565 MWh/год., вкл.	84,58	93,78				
	до 21 130 MWh/год., вкл.	83,50	92,89				
	до 31 695 MWh/год., вкл.	82,85	92,35				
	до 42 260 MWh/год., вкл.	82,38	91,96				
	до 52 825 MWh/год., вкл.	82,02	91,67				
	до 73 955 MWh/год., вкл.	81,44	91,18				
	до 105 650 MWh/год., вкл.	80,81	90,66				
	над 105 650 MWh/год.	80,06	90,02				
метанстанции до 4226 MWh/год., вкл.		83,42					
метанстанции до 10 565 MWh/год., вкл.		82,79					
метанстанции над 10 565 MWh/год.		81,61					
обекти на "Топлофикация София": ВОЦ "Суха река", ВОЦ "Левски Г" и ВОЦ "Хаджи Димитър"		72,33					
2	"Аресгаз" ЕАД – за обособена територия "Добруджа" и общини Добрич, Тервел, Търговище и Омуртаг****				104,31		
	до 106 MWh/год.	95,18	101,35				
	до 211 MWh/год.	94,23	99,71				
	до 528 MWh/год.	92,53	98,17				
	до 1056 MWh/год.	90,96	97,52				
	до 2112 MWh/год.	90,30	96,63				
	до 5281 MWh/год.	89,41	95,98				
	до 10 562 MWh/год.	88,75	95,21				
	над 10 562 MWh/год.	84,18	93,01				
	3	"Аресгаз" ЕАД – за обособена територия "Мизия" и община Бяла Слатина****				107,86	
до 106 MWh/год.		95,58	105,22				
до 211 MWh/год.		94,36	103,38				
до 528 MWh/год.		93,34	102,30				
до 1056 MWh/год.		92,52	99,60				
до 2112 MWh/год.		91,40	96,99				
до 5281 MWh/год.		90,38	95,60				
до 10 562 MWh/год.		88,96	94,09				
над 10 562 MWh/год. за стопански клиенти с неравномерно потребление			89,79				
до 52 810 MWh/год. за стопански клиенти с равномерно потребление		85,44					
над 52 810 MWh/год. за стопански клиенти с равномерно потребление	82,52						
4	"Газтрейд Сливен" ЕООД – община Сливен				97,88		
	до 211 MWh/год.	88,61					
	от 211 до 527,5 MWh/год.	87,64					
	от 527,5 до 1055 MWh/год.	86,13					
	от 1055 до 2110 MWh/год.	85,14					
	от 2110 до 5275 MWh/год.	83,51					
	от 5275 до 10 550 MWh/год.	80,46					
	над 10 550 MWh/год.	78,35					
	до 52,75 MWh/год.		95,71				
	от 52,75 до 211 MWh/год.		93,85				
	от 211 до 527,5 MWh/год.		92,91				
	от 527,5 до 1055 MWh/год.		91,19				
	от 1055 до 2110 MWh/год.		88,52				
	от 2110 до 5275 MWh/год.		87,60				
от 5275 до 10 550 MWh/год.		87,4					
5	"ЗИВ" ЕООД – община Балчик	95,91	96,31		96,98		
	Енергийни предприятия	Промислени/Стопански клиенти	Обществено-административни и търговски клиенти		Битови клиенти		
		лв./MWh**	лв./MWh**	Цена за снабдяване, (лв./клиент на месец)*	лв./MWh**	Цена за снабдяване, (лв./клиент на месец)*	
6	"Каварна газ" ООД – общини Каварна и Шабла				109,24		
	до 400 MWh/год., вкл.	101,02					
	над 400 MWh/год.	97,62					
	до 50 MWh/год., вкл.		105,74				
над 50 MWh/год.		103,76					
	"Кнежа-газ" ООД – община Кнежа*****				97,59		

7	до 1055 MWh	85,76			
	до 4220 MWh	82,80			
	до 211 MWh		85,89		
	до 1055 MWh		84,78		
8	"Неврокоп-газ" АД – община Гоце Делчев ***				143,17
	до 2500 MWh вкл.	125,71			
	над 2500 MWh	118,76			
	до 250 MWh вкл.		137,48		
9	"Свиленград-Газ" АД – община Свиленград ***				144,98
	до 250 MWh/год. вкл.	141,16			
	над 250 MWh/год. вкл.	140,39			
10	"ТЕЦЕКО" ЕООД – общини Свищов и Белене****		90,94		86,97
	до 10 000 MWh/год. вкл.	81,09			
	над 10 000 MWh/год. вкл.	80,94			
11	"Карлово Газ" ООД – община Карлово***				116,59
	до 20 000 m ³ /год.*****	113,26			
	до 50 000 m ³ /год.*****	107,69			
	до 100 000 m ³ /год.*****	104,87			
	до 250 000 m ³ /год.*****	100,51			
	до 500 000 m ³ /год.*****	98,07			
	над 1 000 000 m ³ /год.*****	97,54			
12	"Аресгаз" ЕАД – община Сопот	80,88	91,87		98,23 13,93
	"Аресгаз" ЕАД – община Хисаря	82,25	91,11		98,10 13,62
14	"Комекс" АД – община Самоков				95,42
	до 1054,599 MWh	86,43			
	от 1054,600 MWh до 10 545,999 MWh	80,97			
	над 10 546,000 MWh	78,80			
	до 52,729 MWh		95,64		
	от 52,730 MWh до 210,920 MWh		95,49		
	от 210,921 MWh до 1054,599 MWh		94,13		
15	"Балкангаз-2000" АД – община Ботевград	84,90	88,36		90,84
	"Севлиевогаз-2000" АД – община Севлиево		86,08		88,83
	до 50 000 MWh	82,28			
17	над 50 000 MWh	73,26			
	"Примагаз" АД – кметства "Владислав Варненчик", "Младост" и "Аспарухово" в състава на община Варна	84,18	97,76		109,56
	"Газинженеринг" ООД – община Долни Дъбник				102,49
	до 105,5 MWh вкл.	93,19	97,17		
18	над 105,5 MWh до 1055 MWh	81,62	95,94		
	над 1055 MWh до 10 550 MWh	78,06			
	над 10 550 MWh	76,24			
	"Камено-газ" ЕООД – община Камено	85,37	93,42		94,73
20	"Добруджа газ" АД – община Генерал Тошево	92,64	108,40		96,36
21	"Правецгаз 1" АД – община Правец	80,35	88,00		90,79
22	"Костинбродгаз" ООД – община Костинброд				92,20 3,94
	до 1000 MWh/год. вкл.	91,51			
	от 1001 MWh/год. до 10 000 MWh/год. вкл.	85,73			
	над 10 000 MWh/год.	81,92			
23	"Ситигаз България" ЕАД – за обособена територия "Тракция", общини Кърджали, Велинград, Павел Баян, Гурково, Гърдиня и Брацигово		98,38		99,02 5,12
	до 1000 MWh/год.	96,03			
	от 1000 до 5000 MWh/год.	87,28			
	от 5000 до 10 000 MWh/год.	83,73			
	от 10 000 до 50 000 MWh/год.	82,60			
24	над 50 000 MWh/год.	81,61			
	"Аресгаз" ЕАД – за обособена територия "Запад"	95,16	101,60		107,29
25	"Газо-енергийно дружество-Елин Пелин" ЕООД – община Елин Пелин		93,36		93,58
	до 5000 MWh/год. вкл.	88,70			
	над 5000 MWh/год. вкл.	87,79			
26	"Ситигаз България" ЕАД – общини Сливница, Алфатар, Дулово, Тутракан, Главиница и Ситово		95,61		94,80 5,57
	до 1000 MWh/год.	93,99			
	от 1000 MWh/год. до 5000 MWh/год.	89,55			
27	"Ситигаз България" ЕАД – община Габрово		94,20		94,45 6,90
	до 1000 MWh/год.	93,58			
	от 1000 MWh/год. до 5000 MWh/год.	92,25			
	над 5000 MWh/год.	90,38			
28	"Си Ен Дж Марица" ООД – община Чепеларе**				94,43
	до 10 000 m ³ /год., вкл.*****		89,31		
	до 50 000 m ³ /год., вкл.*****		93,39		
	до 100 000 m ³ /год., вкл.*****		85,46		
	над 100 000 m ³ /год.*****		78,89		
	до 200 000 m ³ /год., вкл.*****	80,68			
до 1 000 000 m ³ /год.*****	79,69				
29	"ЕМН" ООД – община Средец*****	90,72	100,60		113,47

Забележки:

1. В цените не са включени акциз и ДДС.

2. * колоната отразява цените за снабдяване с природен газ, които се заплащат в лева за клиент на месец (лева/клиент на месец).

3. ** в цените за продажба на природен газ от краен снабдител не е включена ценова компонента за снабдяване със съгъстен природен газ.

4. *** в цените за продажба на природен газ от краен снабдител е включена ценова компонента за снабдяване със съгъстен природен газ съгласно чл. 19а от НРЦПГ.

5. **** към цените за продажба на природен газ от краен снабдител за територията на общините: Банско, Разлог, Карнобат, Бяла, Тервел, Червен бряг и Белене, следва да бъде добавяна ценова компонента за снабдяване със съгъстен природен газ съгласно чл. 19а от НРЦПГ.

6. **** При снабвяване със съгъстен природен газ в цените за продажба от краен снабдител се включва ценова компонента съгласно чл. 19а от НРЦПГ.
7. ***** цените са утвърдени в лв./1000 м³ и са изчислени в енергийни единици при коефициент на преобразуване 10,885 kWh/m³.
8. При утвърждаване от КЕВР на нови или изменение на действащите цени за пренос на природен газ през газоразпределителните мрежи и за снабвяване с природен газ, се променят и пределните цени, по които съответният краен снабдител продава природен газ на клиенти.

II. Цените по т. I не включват цени за достъп и пренос през газопреносната мрежа, определени по реда на Методиката за определяне на цени за достъп и пренос на природен газ през газопреносните мрежи, собственост на „Булгартрансгаз“ ЕАД.

В заседанието по **точка първа** участват председателят доц. д-р Иван Н. Иванов и членовете на Комисията Александър Йорданов, Благой Голубарев.

Решението е взето с **три гласа „за“** (доц. д-р Иван Н. Иванов – за, Александър Йорданов – за, Благой Голубарев – за), от които **два гласа** (Александър Йорданов, Благой Голубарев) на членове на Комисията със стаж в енергетиката.

Приложения:

1. Решение на КЕВР № Ц-3 от 01.02.2024 г. относно заявление от „Булгаргаз“ ЕАД с вх. № Е-15-20-2#1 от 11.01.2024 г. за утвърждаване на цена за месец февруари 2024 г., по която общественият доставчик да продава природен газ на крайните снабдители на природен газ и на лица, на които е издадена лицензия за производство и пренос на топлинна енергия.

ЧЛЕНОВЕ НА КЕВР:

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

.....
А. Йорданов

ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ

.....
Б. Голубарев

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

РОСИЦА ТОТКОВА

Протоколирал:

Н. Косев – главен експерт